

SKOLE BOGEN

JJW ARKITEKTERS ERFARINGER MED SKOLER

7	SKOLEN SOM FYRTÅRN/ Skolen som socialt og opdragende rum
9	SKOLEN FØR NU OG I FREMTIDEN/ Forskellige tider, forskellige typologier
11	LOMMER I FÆLLESSKABET/ Samtale med Sara Ettrup om møder på tværs
13	BYEN IND I SKOLEN - SKOLEN UD I BYEN/ Skolens udformning og programmering afhænger af omgivelserne
15	DEN FAGLIGE SATELLIT/ Samtale med Marie Staalsø om JJW visionsprojekt

21	DET SOCIALE RUM/ Fra individ til fællesskab
23	VORES ALLESAMMENS SKOLE/ De mange aktører der er med til at forme en skole
25	SKOLELEDEREN SOM BLÆKSPRUTTE/ Samtale med KarenLeth, tidl. skoleleder på Katrinedal Skole
27	BØRNEENES RADIUS/ De forskellige skoletrins behov for afgrænsede og udvidende rumligheder

31	LYS - LYD - LUFT/ Særliggørelsen af det almindelige
33	HVORDAN SER FREMTIDENS SKOLE UD?/ Samtale med Tine Nielsen om rumlige tendenser
35	RUMMELIGHED/ Rumligheder der kan favne alle
37	LÆRERENES SKOLE/ Skolen som arbejdsplads for undervisning, det kollegiale og fordybelse
39	RUM TIL BEVÆGELSE/ Rumligheder der inviterer til leg og bevægelse ude og inde

43	FRA TANKE TIL VIRKELIGHED/ Procesbeskrivelse fra vision til færdig byggeri
----	---

1

TEMA 1/ SKOLEN OG SAMFUNDET

2

TEMA 2/ SKOLENS STRUKTUR

3

TEMA 3/ SKOLENS RUM

4

EPIL OG// FREMADRETTET

AT BYGGE SKOLER ER AT BYGGE SAMFUND

Skolen afspejler samfundets værdier i forhold til hvordan de nye små borgere kan blive skolet til kompetente medlemmer af samfundet. Om de skal stå på række, sidde i rundkreds, være fælles eller selvstændige. Om science er vigtigere end historie, eller idræt udkonkurrerer musik. Derfor kan man ikke bygge tidssvarende og visionære skoler uden at vide, hvad de større ideologiske mål er og hvor tendenserne peger hen.

Skolen er samfundets store redskab, når det gælder om at skabe sammenhængskraft i samfundet, og give næste generation både faglige og sociale kompetencer, der baner vejen for at de kan blive succesfulde samfundsborgere, der kan skabe mening i tilværelsen. En ramme for at både læring og dannelse kan udfolde sig. Skolen er et redskab til at skabe skønne børneliv og oplevelser man tager med sig. Men det er også et redskab, der kan bruges til at løse store udfordringer: social mobilitet, inklusion eller manglende fysisk bevægelse. Og et redskab der skal drives og trimmes og effektiviseres hele tiden.

Som arkitekter har vi ansvaret for at tegne de skoler, som kan opfylde disse mange og nogle gange modsatrettede mål. Holdningerne til hvordan skolen skal være, er ofte meget stærke og vidt forskellige: Skal begrebet klasseværelse fastholdes eller skal det helt opløses til fordel for større fællesarealer? Skal eleverne inddeles i årgange eller i trin, eller måske i dynamiske grupper defineret af børnenes udviklingsniveau? At tegne en skole er en opgave vi kan kun løse, hvis vi arbejder sammen med skolefolk og politikere, som tør gøre sig tanker om fremtiden og vælge til og vælge fra. I samspil med dem kan vi udvikle den fysiske skole og de kan udvikle de pædagogiske og didaktiske retningslinjer for det skoleliv, der skal foregå i den.

At bygge skoler kræver holdning, viden og handling. En holdning til verden omkring os og kvaliteten af de fysiske omgivelser, vi mener vores børn fortjener. Stor viden om pædagogiske tendenser og erfaringer fra fungerende skoler. Og mod til at handle og bygge hver skole ud fra dens ståsted og vision, selv om man ikke kender fremtiden.

JJWS SKOLEBOG er en opsamling af vores erfaringer med at bygge skoler. Vi har zoomet ind fra det store perspektiv SKOLEN OG SAMFUNDET, taget fat på SKOLENS STRUKTUR og er gået længere og længere ind i SKOLENS RUM.

God læselyst

Katja Viltoft, JJW Arkitekter
November 2017

TEMA 1/ SKOLEN OG SAMFUNDET

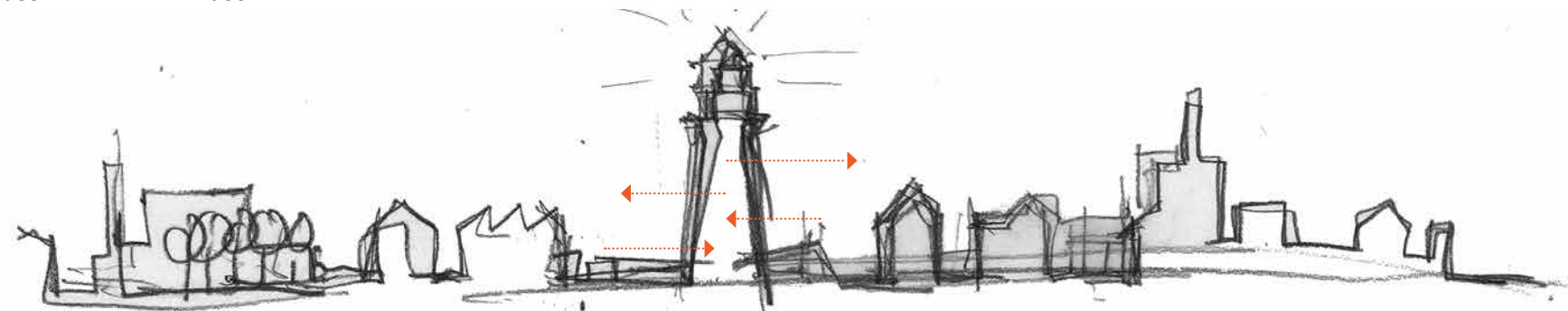
1

SKOLEN I SYDHAVNEN/
Foto KBH Kommune

TEMA1/ SKOLEN OG SAMFUNDET

Skolen har både en fysisk og mental rolle i samfundet, som det der skaber sammenhængskraft og binder os sammen på tværs af sociale lag.
At bygge en skole er at bygge en fysisk bygning.
At bygge en skole er at bygge en mental institution

SKOLEN SOM FYRTÅRN

Skolen som socialt og samfundsopdragende rum

En skole er ikke bare en bygning indrettet til læring. En skole er det største sociale rum vi kommer til at indgå i, i vores liv. En skole skaber en ramme, der skal kunne favne alt fra individet til det store fællesskab. En skoles udformning og ansigt udadtil er en fortælling om værdier, holdninger og forestillinger. En fortælling, som bygger på de givne normer og den sammenhæng skolen indgår i og som afspejler samfundets syn på skolen som institution. En skole er mere end summen af de enkelte rum. En skole er et fyrtårn.

Signalværdi

Bevidst eller ubevidst tolker vi mennesker på vores omgivelser. Skolens placering, dens samspil med sit kvarter, dens udtryk og dens udformning fortæller om det samfund den repræsenterer.

At bygge en skole kræver en klarlægning af hvilke signaler det ønskes, at bygningen skal sende til omverdenen og til brugerne. Vi kender alle den klassiske røde teglstensskole fra 1950'erne, der med sit store ur, ensartede vinduer og cykelskure til rygning, har dannet rammen om manges skolegang. Eller byskolen fra slutningen af 1800 tallet, der med fine detaljer, glaseret murværk og drikkekummer i granit, stadig er hverdagslivet for mange bysbørn. Eller den moderne skole, der med åbne facader og foldninger, inviterer til leg på alle flader.

Skolen som omdrejningspunkt

For alle typologierne er fællesnævneren, at skolen er bygget med stolthed og tænkt som omdrejningspunkt i sin samtid. For 1890'erne skolen var det orden, kæft trit og retning

men det er også bygninger gennemsyret af kærlighed til det fællesskab de dannede rammen om. For 1950'erne skolen var det ønsket om lys, luft og renlighed i, en for sin tid, moderne ramme.

Hvad vil den moderne skole signalere om sin tid?

Vores samfund har ændret sig strukturelt fra industri til videnssamfund, hvilket aspejler sig i pædagogikken, og videre i den moderne programmering og udformning af skolebyggeri. Fra adskilte til flydende rum, tilbage og lidt frem igen. Forskellige strømninger og verdenssyn der hele tiden er til forhandling og udvikling. Alligevel er det det SAMLENDE, der er fællestrækket for alle typer skoler. Den moderne skole står på skuldrene af sine forfædre, som den i mange tilfælde også forholder sig til rent fysisk i form af om og tilbygninger.

DUEVEJEN SKOLE

MUNKEGÅRDS SKOLE

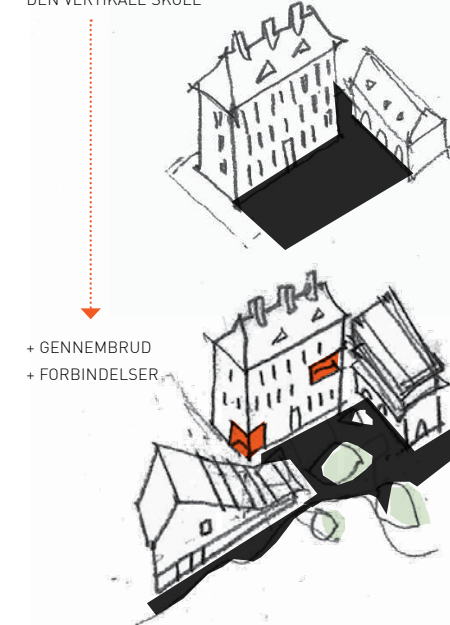

SKOLEN I SYDHAVNEN

SKOLENS STRUKTUR/ En tidsrejse

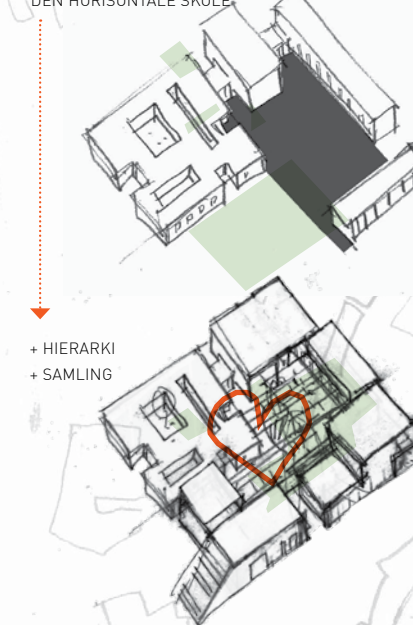
Hver tid sin skole, sit udtryk, sin struktur. Skoler fra alle tider skal løbende tilpasses nutidens krav om udvidelse eller fokus på nye tendenser

DEN VERTIKALE SKOLE

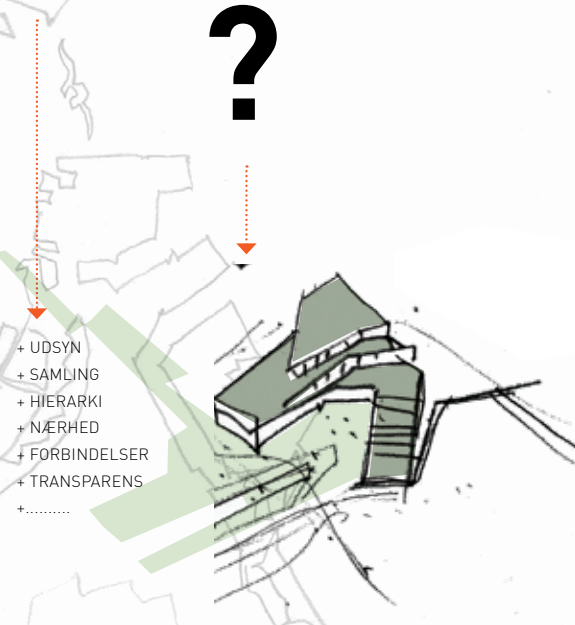
+ GENNEMBRUD
+ FORBINDELSER

DEN HORIZONTAL SKOLE

+ HIERARKI
+ SAMLING

DEN NYBYGGEDE SKOLE

+ UDSYN
+ SAMLING
+ HIERARKI
+ NÆRHED
+ FORBINDELSER
+ TRANSPARENS
+

Den klassiske byskole står som et fyrtårn i byen, gerne et hoved højere end bygningerne omkring den. Men hvordan bygger man videre på den vertikale skole med trapperum i hver gavl, midtergang med ens klasseværelser mod øst og vest? Og hvad er det den mangler?

De klassiske byskoler har typisk behov for mere differentierede undervisningsrum og flere rumlige sammenhænge eller gennembrud mellem etagerne. En nedbrydning af den stramme struktur, der skaber både/og i stedet for enten/eller.

Den horisontale skole fulgte med de nye parcelhusområder udenfor byerne og breder sig ud i landskabet, med udkig til det grønne fra alle rum. Men hvordan bygger man videre på uendelige labyrintiske gange, der forbinder en struktur spredt ud i én etage? Den horisontale skole mangler typisk hierarki og samling. Hvor alle gange fører ud i naturen, er der behov for at flere fører tilbage til fællesskab og intensitet. Med omdrejningspunkt i et centralt torv eller "hjerterum" skal der skabes nærhed og trængsel, så man kan mærke det fællesskab, man er en del af.

Den nybyggede skole bygger videre på alle erfaringerne fra de historiske skoler, samtidig med at den forsøger at opfylde nutidens krav og byde ind på fremtidens drømme. At skabe fyrtårne for lokalområdet og sikre mest mulig adgang til det grønne. At få den rette balance mellem de store samlingsrum til fællesskab og de mere decentrale og trygge enheder. At skabe både en klar struktur men også mere differencierede rumligheder. Den moderne nybyggede skole har alle muligheder åbne, men uanset de friere tøjler, bygger vi altid på skuldrene af en lang erfaringssrig tradition.

Skolerne har et kæmpe potentiale for, at skabe den sammenhængskraft, der synes at smuldre mere og mere i vores samfund.

Her kan vi som arkitekter bidrage til, at skabe rammer der inviterer til møder på tværs af forskelle og sociale lag”

SARA ETTRUP
JJW arkitekter

LOMMER I FÆLLESSKABET

Uddrag af interview med Sara Ettrup

Arkitekten 12.12.16 “Kritisk By - Livability under lup”

Møder på tværs

De steder, hvor vi mødes på tværs og støder ind i andre end dem vi normalt spejler os i, er i institutionerne; skolerne, børnehaverne og de byrum, der ligger omkring dem. Her kan vi ikke undgå hinanden. Derfor skal vi som arkitekter forme de rum, så man har lyst til at være i dem.

Skolerne har et kæmpe potentiale for, at skabe den sammenhængskraft, der synes at smuldre mere og mere i vores samfund. Her er et sted, hvor vi som arkitekter kan gå ind og gøre forskel og forhåbentlig være med at folk vælger den lokale kommuneskole frem for en privatskole, hvor møderne på tværs alt andet lige, er mindre.

Drømmen for Skolen i Sydhavnen var, blandt mange, at uanset hvordan skoledistrikterne end måtte falde, skulle den være et sted, som alle kunne bruge. Det vil sige, at skolen på bydelsniveau skulle være med til at skabe en bro mellem det nye og gamle Sydhavnen. Og det er faktisk blevet sådan, at udefaciliteterne er tilgængelige for alle, på alle tider af døgnet og bliver brugt.

Skolen ud i byen

En anden ting der spiller ind på mødet mellem skolen og den bydel den befinder sig i, er udnyttelsen af skolens faciliteter. Derfor har vi programmeret det sådan, at skolens specialiserede funktioner alle ligger i gadeniveau, så de bliver en del af byrummet, både visuelt og fysisk. Faglokalerne kan bruges til aftenskole, køkkenet til folkekøkken osv.

Rammer der inviterer

Det har været afgørende for os, at lave nogle rum, hvor man har lyst til at blive hængende lidt i hverdagen. I dag har vi så utrolig svært ved at have tillid til hinanden. Man skal ville fællesskabet, for at det kan lykkes. Vi har prøvet at sætte rammerne for det fælles ved at lave en åben og inviterende skole, hvor man har lyst til at blive lidt længere end bare at aflevere.

Det, man kan håbe på er, at elever, lærere og forældre bliver stolte af skolen, så de passer på den og har lyst til at være der. Man tager stolt sit tornyster på nakken

og går op af trappen som lille barn, uanset om det er en fin skole fra 1873 eller en moderne fra 2015. Fælles for dem begge, er skolen som opdragende socialt rum på mange niveauer.

Vi indskriver vi os i en stolt tradition når vi bygger skoler. En tradition der hele tiden udvikles og føjes til. Vi håber, at det, vi som arkitekter kan være med til, at få folk til at vælge folkeskolen ved at skabe attraktive og velfungerende rammer, der styrker fællesskaber på tværs, så vi ikke ender i parallelsamfund.

Særliggørelsen af det almindelige

Det er hverdagsarkitektur, vi laver på tegnestuen, steder vi alle sammen kommer til, passerer og opholder os, ikke kunstmuseer, men institutioner, skoler og plejehjem. Vi prøver altid at få noget med, der gør en forskel for dem, der skal bruge bygningen eller byrummet - En Særliggørelse af det almindelige.

SØGÅRDSKOLEN/
Foto Jacob Gallt

SKOLEN I SYDHAVNEN/
Foto Torben Ekserød

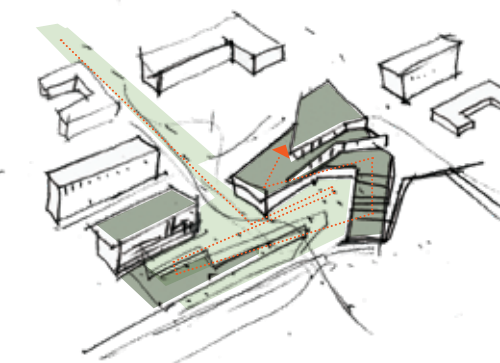
KATRINEDALS SKOLE/
Foto Torben Ekserød

Omgivelser og bymæssig kontekst er afgørende for hvordan en skole skal se ud. Skal den passe ind i kvarteret eller skille sig ud? Skal den åbne op for omgivelserne eller være sin egen ø?

DEN TILPASSEDE SKOLE

Specialskolen Søgårdsskolen er placeret i et ældre villakvarter i Gentofte. Skolens behov for en hjemlig og tryk atmosfære, med små overskuelige enheder, stemmer godt overens med naboernes ønske om at lade skolens udtryk tilpasse sig deres kvarters særlige atmosfære. Resultatet er en varieret og nedskaleret skolebygning i en moderne nytolkning af villaens kendetegn som for eksempel karnap, hjørnevindue og skorsten.

SKOLEN SOM OMDREJNINGSPUNKT/ KATALYSATOR

Skolen i Sydhavnen er fra start tænkt som et samlingspunkt og et fyrtårn for den nye bydel både i og udenfor skoletiden. Den fungerer som katalysator for det liv, der former sig i området. Dens visuelle udtryk adskiller sig derfor bevidst fra de omkringliggende boligkarreer og erhverv. På byens, parkens og havnens præmisser, gør den opmærksom på sig selv og åbner op for sine indendørs og udendørs faciliteter, der inviterer til ophold og leg.

CAMPUS SKOLE - FRA LUKKET TIL ÅBEN

Katrinedal skole i Vanløse lå oprindeligt som en visuel og fysisk ø midt i et parcelhus kvarter, der krævede et ærinde for at turde bryde gennem mur og beplantning. Efter om- og nybygningen, åbner skolen sig op mod verdenshjørnerne, henvender sig til det omkringliggende kvarter og inviterer indenfor. Vi har brugt Campus skolen som inspiration, ikke mindst for at koble skolens mange arkitektoniske udtryk i et sammenhængende gårdforløb med forbindelse til omverdenen.

Den faglige satellit kan både være en kapacitetsbuffer, en faglig booster, en bedre udnyttelse af m2 og en helt igennem god historie. ...”

MARIE MYRUP STAALSØ/
JJW Arkitekter

DEN FAGLIGE SATELLIT

Samtale med Marie Staalsø om visionsprojektet “Den faglige satellit”.

Fleksibilitet overfor fremtiden

Det er rigtig svært at se ind i fremtiden – både når vi taler pædagogiske strømninger, politiske holdninger og ikke mindst antallet af børn, der vil være i et givent skoledistrikt om X antal år. På mange skoler er der enten for lidt eller for meget plads, der mangler faglokaler eller plads til et nyt spor. Eller eleverne siver fra de store klasser, så man pludselig står med tomme lokaler. Så hvordan kan man skabe den fleksibilitet over tid som, der er så stort behov for?

Bedre lokaleudnyttelse

I Danmark sværger vi til klasseværelset, som den enkelte klasses base. Det giver også god mening, særligt i de små klasser hvor tryghed og nærhed er alt afgørende. Men når man kigger på de større børn i mellemtrin og udskoling, så er deres behov ikke det samme og de mange klasseværelser står tomme en stor del af tiden. De store elever har brug for specialiserede faglokaler eller undervisning udenfor skolen, og så står deres klasseværelse tomt i mellemtiden. Så hvordan kan man udnytte lokaler og m2 bedre?

Faglighed i centrum

De fagligheder som fremtidens borgere skal tilegne

sig er ifølge forskerne kompetencer som samarbejdsevner, forandringsparathed, kritisk tænkning, ansvarlighed, engagement, kreativitet. Der skal med andre ord øget fokus på tværfaglighed og projekt-baseret undervisning med udgangspunkt i aktuelle problemstillinger som eleverne kan identificere sig med – gerne på tværs af alder, køn og sociale klasser. Tendensen går da også mod stærkt fagligt og/eller didaktisk kodede rum (faglokaler til alle fag) kombineret med tværfaglige projektorienterede værkstedslignende faciliteter –det øger motivationen hos eleverne og giver mere varierede undervisningsmuligheder. Eleverne skal bruge hovedet og hænderne samtidig, ...på noget der har med den virkelige verden at gøre. Men hvor findes de rum hvor faglighed og inspiration i centrum?

Den faglige satellit kan være svaret på alle 3 spørgsmål.

I stedet for at bygge et ekstra science- eller faglokale på den enkelte skole, skabes en fælles faglig satellit med et fagligt inspirerende miljø, som flere skoler kan være sammen om at udnytte. På den måde kunne der frigøres lokaler på de enkelte skoler så skolen

kunne optage flere elever - Uden at der skulle bygges ud på skolens matrikel, der som oftest har en ret høj bebyggelsesprocent i forvejen. En integreret del af skolernes lokaleportefølje, der ikke kræver ekstra lærerkapacitet og udvidet timetal på turdagene, men som kunne indgå i lokalefordelingen på lige fod med skolens øvrige lokaler. En klasse kan bruge det fast hver fredag eller en uge hver anden måned. I mellemtrinnet kan det bruges til projektuger, i udskoling bliver det et ugentligt undervisningssted.

Beliggenhed

Den faglige satellit kan ligge i naturen, på et gymnasium, universitet eller som del af en virksomhed. Måske er det et madværksted i forbindelse med en kokkeskole eller et matematikhus, der stimulerer matematik på nye måder. Måske er det en udeskole i naturen, som lokalsamfundet kan bruge i weekenden. Måske samler det en række sciencefag og værksteder, så det abstrakte og det praktiske bliver kombineret.

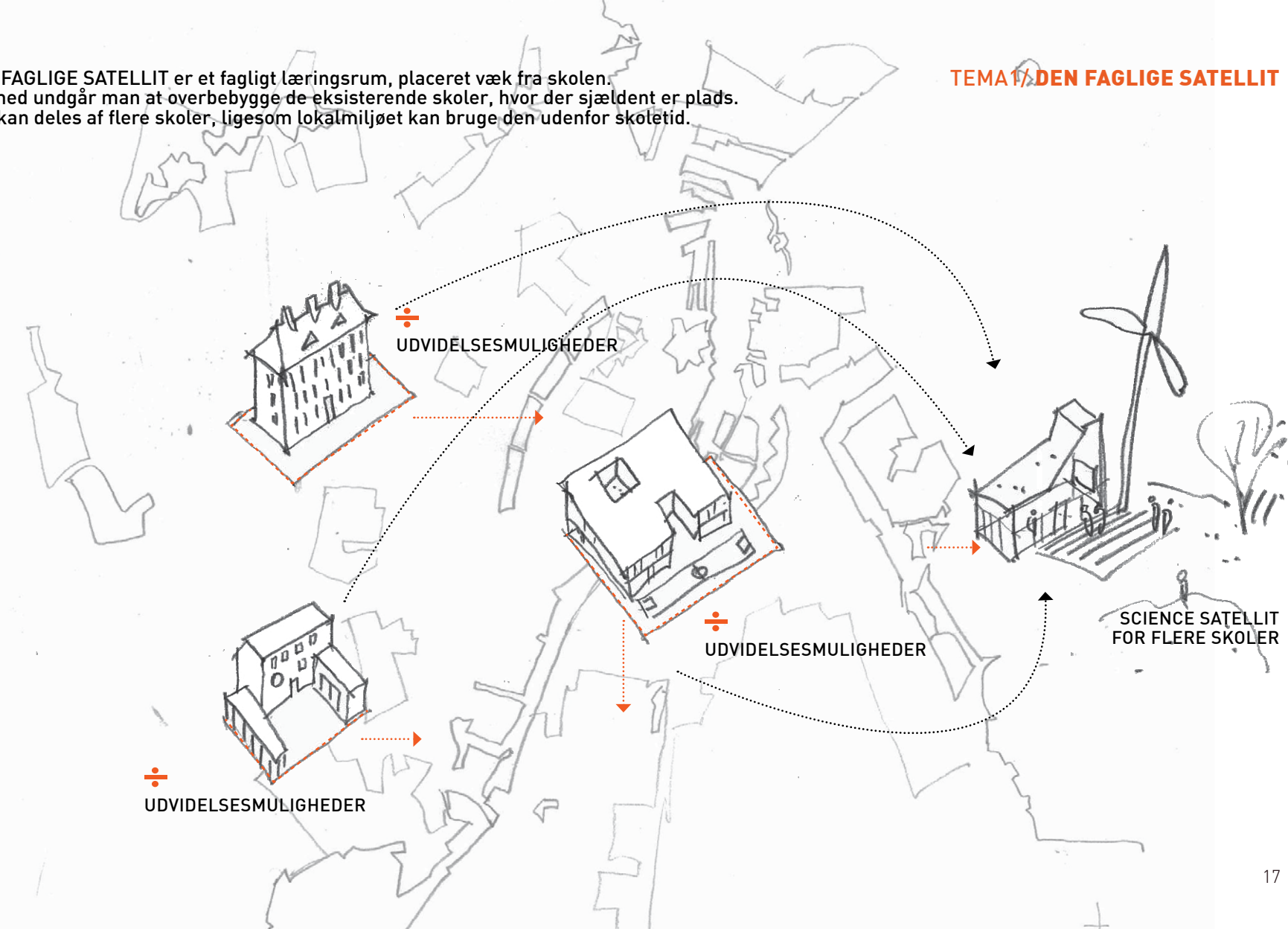
Den faglige satellit kan både være en kapacitetsbuffer, en faglig booster og en bedre udnyttelse af m2.

DEN FAGLIGE SATELLIT

DEN FAGLIGE SATELLIT er et fagligt læringsrum, placeret væk fra skolen. Dermed undgår man at overbebygge de eksisterende skoler, hvor der sjældent er plads. Den kan deles af flere skoler, ligesom lokalmiljøet kan bruge den udenfor skoletid.

TEMA 1 / DEN FAGLIGE SATELLIT

TEMA 2/ SKOLENS STRUKTUR

2

ALENE/
Skolen i Sydhavnen//Foto Torben Eskerod

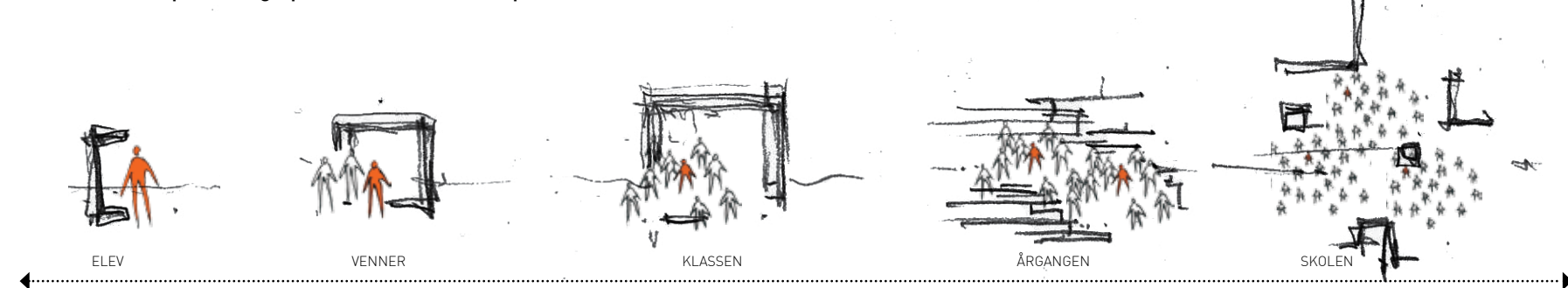
DIG OG MIG/
Katrindals skole//Foto Torben Eskerod

OS ALLESAMMEN/
Skolen i Sydhavnen//Foto Torben Eskerod

DET SOCIALE RUM

Fra individ til fællesskab” beskriver hvordan forskellige sociale grupperinger; fra et enkelt menneske, over mindre grupper til store forsamlinger har brug for sociale rum tilpasset lige præcis den størrelse på fællesskab.

Mødet mellem det faglige og det sociale

En skole er et møde mellem faglig læring og social udvikling. Begge dele er vigtige, og læring udvikler sig bedst i velfungerende sociale rammer. Det sociale rum spænder fra et rum til at være sig selv eller to sammen, rum til en gruppe eller en klasse, spændende op til de store fællesskaber, hvor en årgang eller hele skolen kan samles. Arkitekturen og de rumlige hierarkier kan understøtte bevidstheden om de mange lag af fællesskab og aktivt medvirke til at eleverne får mulighed for at iagttage, mødes og konfronteres med hinanden på alle niveauer.

Alene

Alle kan have brug for at kunne trække sig tilbage og finde et sted, hvor man kan være lidt i ro, helt alene. Det kan være, når der skal læses eller tænkes, eller bare når man drømmer om at lege lidt selv. Respekten for at den enkeltes individuelle sfære er vigtig, og forskellige mindre rumligheder eller nicher er alt hvad der skal til. Ofte vil den enkelte gerne finde et

sted at være alene, men gerne et sted der er i sammenhæng med hvor de andre opholder sig. Så man kan se til fra sidelinjen og står på når ens behov for alenetid er ovre.

Dig og mig

De nære relationer mellem en gruppe venner eller klassekammerater er en vigtig del af den sociale læring, ligesom gruppearbejde er en afgørende del af moderne undervisning. Skolen skal have rumligheder eller afgrænsede steder, der understøtter at to elever eller en mindre gruppe får fred og ro til at fordybe sig og være sammen. Det kan være i en dyb vindueskarm, en siddeniche eller på en sofa. Eleverne har en tendens til at klumpe sig tæt sammen, så der behøver ikke være tale om store rum, bare de er inviterende og giver en omsluttende fornemmelse.

Os allesammen

Skolen kan styrke de mange lag af fællesskaber, f.eks. omkring klassen og årgangen ved at skabe

fællesområder på tværs af klasserne. På den måde øves eleverne i at være en del af både mindre og trygge sammenhænge og større mere ukendte fællesskaber. Det er afgørende, at de store fællesrum indrettes, så de også kan indtages af mindre grupper og enkeltpersoner. Det kan f.eks. være i form af opholdsmuligheder som "rum i rummet": nicher, plinter, siddetrin og møblering. Det at man kan "sidde på kanten" af et større fællesskab og tage tilløb, er en vigtig del af det sociale mod – en legitim perifer tilstedeværelse.

Det store fællesskab

Følelsen af, at være en del af et større fællesskab, der rækker ud over det enkelte individ og den enkelte klasse, er en vigtig del af den demokratiske dannelsesproces. Store fællesområder, hvor hele skolen kan samles og byen inviteres indenfor, er derfor et væsentligt element i de fleste moderne skoler. Vi arbejder med disse store samlende rum både ude og inde, som en del af byen og en del af skolen.

TEMA 2/ SKOLENS STRUKTUR

MANGE AKTØRER

- Politikere
- Bydel og kvarter
- Forældre
- Lærere og medarbejdere
- Elever

INDVIELSE/
Skolen i Sydhavnen // Foto JJW

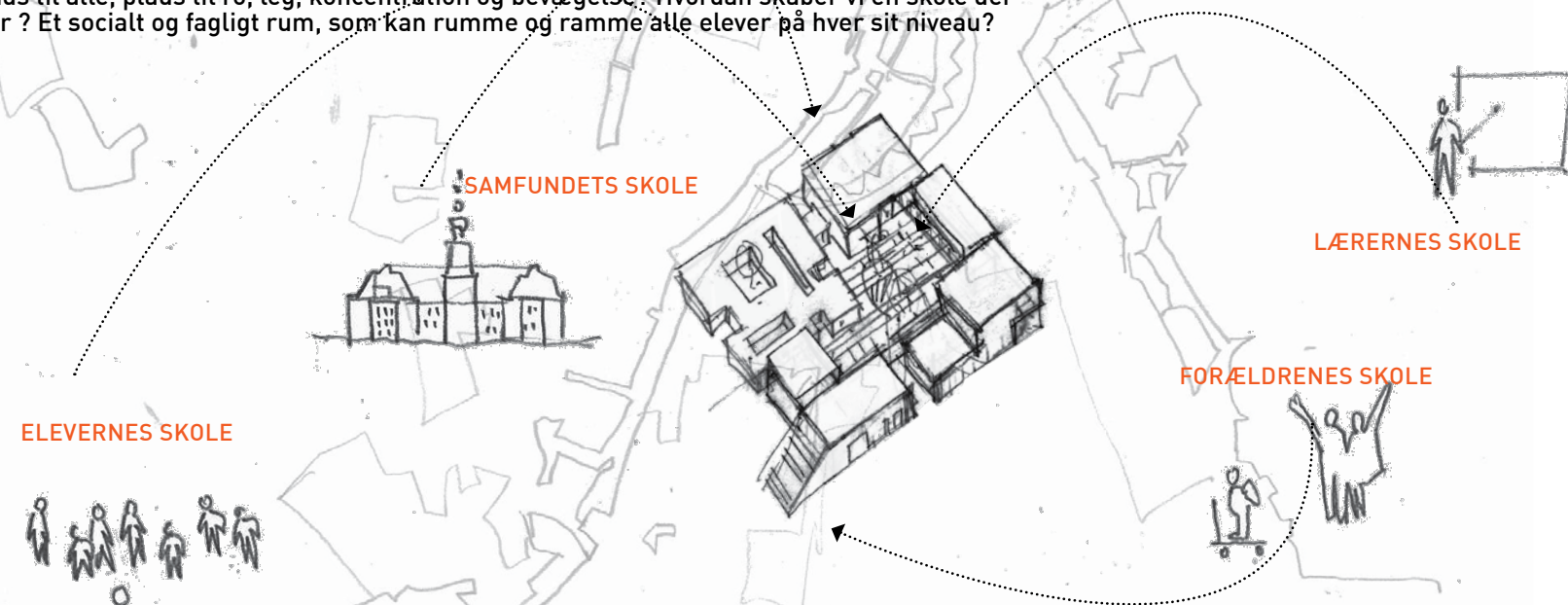
SKOLENS MANGE AKTØRER.

SAMFUNDETS SKOLE - der er mange politiske visioner for skolen som institution. De er repræsenteret af politikere og embedsmænd, der udstikker retningslinjer, bevilger penge og optiller bestemte mål. Skolen er samfundets bedste redskab, men hvordan bruger man det?

FORÆLDRENES SKOLE - forældrene står i døren til skolen, og vurderer om den lever op til deres forventninger. Er det en skole de kan være stolte af at samles om? Kan skolen give forældrene tryghed for at deres børn trives og lærer? Og vil forældrene selv bidrage med den indsats, der gør det til en velfungerende skole?

LÆRERNES SKOLE - skolen er lærernes hjerteblood og deres arbejdsplads. Men skaber skolen plads til dem, og er de selv klar til at åbne op for de nye muligheder. Hvordan laver vi rammer, der understøtter forskellig slags undervisning, med ro og koncentration og styr på tropperne?

ELEVERNES SKOLE - skolen er til for eleverne, eller er det omvendt? Hvordan skaber vi en skole hvor der er plads til alle, plads til ro, leg, koncentration og bevægelse? Hvordan skaber vi en skole der inkluderer? Et socialt og fagligt rum, som kan rumme og ramme alle elever på hver sit niveau?

TEMA 2/ SKOLENS STRUKTUR

Der kan til tider opstå ”hukommelsestab” i en organisation, derfor er det vigtigt at vedligeholde hvad det er man tror på og hvor det hele skal ende” ...

KAREN LETH
Tidligere skoleleder Katrinedal Skole, Vanløse

TEMA 2/ SKOLENS STRUKTUR

SKOLEDEREN SOM BLÆKSPRUTTE

Samtale med Karen Leth, tidl. skoleleder for Katrinedals skole

Skoleleders vigtigste rolle midt i en skoles forandringsproces

Skolelederens rolle er at sikre at visionerne bliver forankret dybt i organisationen. Hvis ikke man har sin organisation med sig når man skal noget så radikalt som at bygge en skole om eller bygge nyt, bliver det op ad bakke. Det er jo en proces der har et langt forløb, så det at skabe ejerskab er altafgørende for at kunne holde gejsten og engagementet for alle der er med.

Der kan til tider opstå ”hukommelsestab” i en organisation. Derfor er det vigtigt at vedligeholde det man tror på og hvor det hele skal ende. Det er skolelederen der skal stå i spidsen for den vedligeholdelse.

En om- og nybygning giver mulighed for udvikling

Det starter jo med, at man som skole får en udmelding om f.eks. at skulle gå fra 3 til 4 spor. Herfra kunne man bare sætte sig ned og følge forvaltningens retningslinjer, men man kan også, se om man kan bruge det til at udvikle og understøtte det skolen tror på – skolens visioner og pædagogiske principper.

Vi var heldigvis enige om, at bruge krudtet i udskolingen. Det var her vi var kørt fast i traditionelle former med afgangsprøver i traditionelle klasseværelser etc. Vi ville gøre det mere spændende for de unge og i virkeligheden kunne videreføre alt det man lærer på Katrinedal gennem alle skoleår, men så de fysiske rammer understøtter de pædagogiske principper til fulde.

Mange forskellige aktører

I en langvarig proces som det er at bygge, handler det rigtig meget om de forskellige aktører. De interne; eleverne, forældrene, medarbejderne, ledelsen. Der er også de eksterne aktører som f.eks. kommunen, der kommer med den økonomiske ramme og et funktionsprogram. Der er ikke bare frit valg på alle hylder, men det er i denne proces, at man kan udfordre de forskellige aktører og sammen få skabt et ”VI HAR EN PLAN”. Her står skolelederen i midten og har som ansvar at få skabt en god proces.

Skolelederen som blæksprutte

Skolelederen sidder som en blæksprutte i midten af aktørgruppen, der er underdelt i 3 grupper;

- **Brugerne af skolen;** elever, forældre, medarbejdere der har et pædagogisk sigte med projektet
- **Kommunen/ forvaltningen** der sidder med de økonomiske rammer og retningslinjer
- **Rådgiverne** der skal omsætte de mange ønsker og visioner til fysiske rum

For den første gruppe er det ofte ”ONCE IN A LIFE-TIME” at man er med til en så stor forandring. Hele arbejdet med den forandring er noget der bliver lagt oven i skolens normale fokus og faglighed. For de andre aktørgrupper, er det en fuldtidsbeskæftigelse i en periode og så videre til andre projekter. Den balance skal man som skoleleder også kunne

orkestrere, lede og hele tiden stå på mål for de principper man i fællesskab har formuleret.

Et respektfuldt møde mellem forskellige fagligheder

Noget af det jeg har lært allermest af og tror har været en af nøglerne til, at vi i dag står med et godt og fælles forankret resultat, er at man skal give plads og vise respekt for de forskellige aktørers faglighed. JJW har været lydhøre og gode til at omsætte idéer til fysiske rum, indretninger og forløb. Hvis man udviser en respekt for andres faglighed, giver man dem rum til, at kunne gøre deres bedste.

Jeg er ikke arkitekt og skal ikke bestemme om en stol skal være blå eller rød eller om en siddeniche skal være der eller ej. Omvendt kan vi med vores pædagogiske faglighed levere input, så de andre aktørers idéer får en anden substans. En af de mest afgørende visioner for den nye udskoling, har været at skabe rammer der understøtter det grundsyn for læring og pædagogik man er en del af på Katrinedal fra start til slut. Det er vigtigt at man har en tydeligt dannede kultur på en skole, og her har udskolingsdelen trængt til at kunne prøve kræfter med det via andre fysiske muligheder for projektarbejde og læring i større og mindre grupper. Her har JJW’s omsætning af skolens fysiske rum og indretninger, været med til at skubbe til den pædagogiske udvikling.

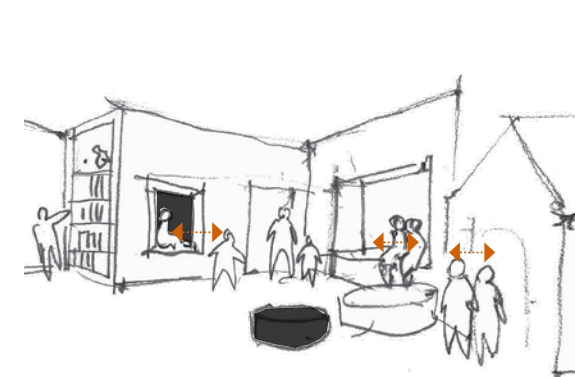
HUSK

- Forskellig radius
- Styrk trinnets identitet
- Hyggelige rum og nicher
- Mere specialisering = mindre fleksibilitet

TEMA 2/ SKOLENS STRUKTUR

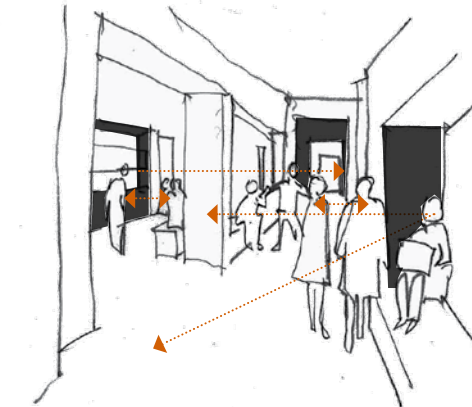
SMALL / MEDIUM/ LARGE

Der er stor forskel på en 6-årig, der starter i skolen med mor i hånden og en bamse under armen til den unge 15-årige, der skater i skole, flirter med pigerne og slænger sin store krop i en sækkestol. I erkendelse af den store mentale og fysiske forskel er tendensen en aldersdifferentieret opdeling, så indskoling, mellemtrin og udskoling samles i klynger med fokus på forskelle i læringsmiljøerne.

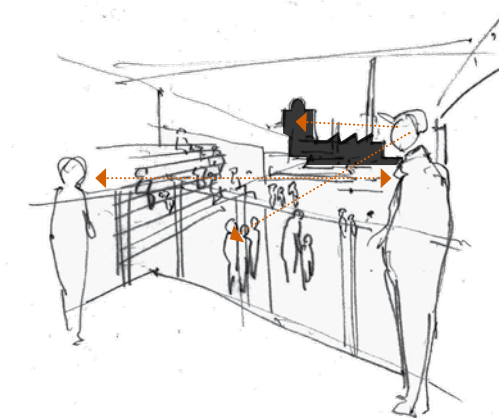
DE SMÅ BØRN-Indskoling

De små børn i indskoling har et stort behov for tryghed og nærhed og deres bevægelsesradius er ikke særlig stor. En stor dreng fra 8. klasse kan virke meget skræmmende for de små nystartede skolebørn og det er derfor vigtigt at deres arealer er afgrænsede og overskuelige, så de føler sig trygge. For de små børn er klasseværelset den sikre base, deres "hjem", som er meget vigtig for deres tilhørsforhold. De små børn elsker små rum, huler eller nicher hvor de kan sidde alene eller to og to sammen, helst så tæt som muligt. Og så skal der være plads til at bevæge sig, uden at det støjer eller forstyrrer andre.

DE STORE BØRN- Mellemtrin

De store børn på mellemtrinnet har allerede fået mere mod til at udforske omgivelserne og en større radius. De har stadig brug for en base og et hjemområde, men kan i højere grad bevæge sig ud til andre lokaler eller steder. De har både brug for steder til fordybelse og til leg, til tween-hygge og til fysisk udfoldelse. De store børn på 10-12 år er udviklingsmæssigt både små og store, så deres faciliteter skal spænde vidt, med en bredere adgang til forskellige faciliteter og muligheder, der både peger ned mod det legende og op mod de unges miljøer. På nogle skoler deler man mellemtrin, så 4. og 5. klasse kobles på indskoling og 6. klasse hæftes på udskoling.

DE UNGE- Udskoling

De unge i udskoling har et stort fokus på deres egen identitetsmæssige udvikling fra børn til unge, og det er vigtigt for dem, at de omgivelser de færdes i klart signalerer, at de ikke er små børn længere. For dem er skolen en social arena, hvor man øver sig i de sociale spil og afprøver nye sider af sig selv. Klasseværelset som base er ikke så afgørende i udskoling, de unges tilhørsforhold ligger lige så meget i, at de har deres egne fællesområder, med en klar ung og spændende identitet. I udskoling foregår en større del af undervisningen i faglokaler, og endnu mere kunne med fordel forgå særlige steder, som inspirerer til den faglighed, der undervises i. De unge efterspørger i høj grad møbler og steder hvor man kan være tæt sammen og ligge, sidde, eller slænge sig.

// CITATER FRA BØRN

>>

"Det er et boost at
skifte rum
og skulle
sidde på en
helt ny måde,
med nogle
andre møbler"

029

030

031

032

033

TEMA 3/ SKOLENS RUM

3

IKKE BARE EN TRAPPE //
Sophienborg Skole

IKKE BARE EN VÆG //
Skolen i Sydhavnen

IKKE BARE ET TOILET //
Gerbrandskolen

Lys, lyd og luft er mindre synlige elementer i et skolebyggeri, men de er noget af det allermest afgørende for om skolens rum kommer til at fungere. Så hvorfor ikke gøre dem synlige og særlige, og bringe noget oplevelse ind i skolen?

LYS-LYD-LUFT

Få noget mere ud af lys, lyd og luft; Særliggør det almindelige

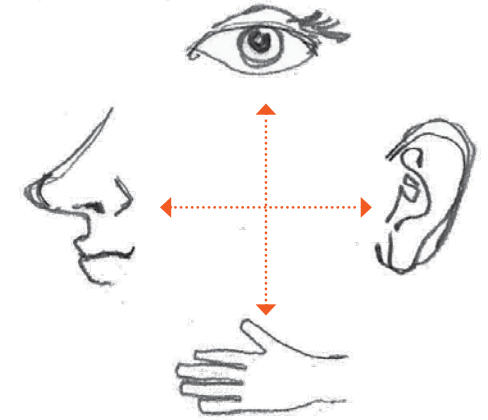
Vi ved, at et sundt indeklima, mulighed for kropslig udfoldelse, god akustik og korrekt lys er vigtige faktorer, hvis optimal læring skal finde sted. En skole, hvor børnene ikke hænger med hovedet, fordi CO2 niveauet er alt for højt, eller læreren får tinnitus, fordi der er for meget støj. Men hvorfor taler man sjældent om den gode luft eller det skønne akustiske miljø? Det gør man typisk ikke fordi, lys, lyd og luft kun er noget man bemærker, når det ikke fungerer. Så derfor er det endnu vigtigere at tage forhold omkring lys, lyd og luft alvorligt fra starten og fastholde fokus på disse "usynlige faktorer" gennem hele processen. Og hvorfor ikke gøre det, ved at gøre det usynlige til sanselige elementer, der bidrager til at "særliggøre" skolen. Med enkle virkemidler integreres lys, lyd og luft i rummenes overflader, der bringes til at kunne mere end deres primære funktion signalerer.

LYS Når man taler om lys dækker begrebet både dagslys og kunstlys. Dagslys er det allervigtigste at

få sikret optimale forhold omkring, for dagslysforholdene fastlægges allerede, når de første skitser af bygningen tegnes og bygningens placering fastlægges. Målet er at få så meget dagslys som muligt ind, at sikre udsyn til det fri og hindre for meget overopvarmning fra solvarme. Dagslys er både en vigtig kilde til velvære og psykisk velbefindende, det er et lovkrav i alle undervisnings- og arbejdsrum og så er rigeligt dagslys med til at minimere behovet for kunstlys, og dermed energibehovet. kunstlys er et supplement til dagslys, og skal indtænkes så det både giver tilstrækkeligt lys, men også skaber forskelle i lysstyrken, der understreger rum og sammenhænge.

LYD Støj er det helt store fokus i takt med at skolens rum er blevet mere åbne og læringsstilene mere differentierede. For den åbne skole med de mange gruppeområder fungerer kun, hvis den er rigeligt akustisk dæmpet, så eleverne kan folde sig ud uden at det skaber støj. Et godt akustisk miljø er et hvor,

TEMA 3/ SKOLENS RUM

der ikke er generende støj, men heller ikke så lyd-dødt, at læreren ikke kan tale eleverne op. Så hvert rum og område skal, ud over at opfylde mundighedskrav, programmeres efter sin primære anvendelse og den akustiske prioritet. I nogle områder skal talegen-givelsen være helt i top, mens det andre steder kan vurderes som vigtigere med maksimal dæmpning, eller måske et kompromis mellem de to ting.

LUFT Dårligt indeklima er meget usynlig, men meget ødelæggende for den daglige drift og brugernes tilfredshed. Hvorimod rigtige mængder af frisk luft, uden træk giver de optimale omstændigheder for undervisning, noget der er påvist ved mange undersøgelser. For de fleste brugere betyder det meget at kunne åbne vinduerne og tilfredsheden med indklimaet stiger markant når de f.eks. kan åbne vinduet på en varm sommerdag, selvom der det er varm sommerluft der kommer ind. Så indeklima er både en fast målbar størrelse og noget vi opfatter subjektivt.

Måske kommer vi ligefrem til at opløse det traditionelle undervisningslokale mod at skabe mere eksperimentelle og værkstedslignende undervisningsområder, hvor eleverne kan arbejde, udforske og udvikle på tværs af årgange og fag...”

TINE PERNILLE NIELSEN
Indretningsarkitekt og projektleder JJW Arkitekter

HVORDAN SER FREMTIDENS SKOLE UD?

Samtale med Tine Nielsen fra JJW om at bygge skoler og hvor hun tror skolens rum og læringsmuligheder bevæger sig hen.

Skolens udvikling

Hvis vi kaster et hurtigt blik på de sidste hundrede års undervisning og pædagogiske principper, afspejler skolens undervisningsformer og hierarkier jo samtidens samfund. Vi er gået fra den centrale autoritære undervisning, med læreren bag katederet foran snorlige rækker af børn, over 1970'ernes undervisning i hestesko, dog stadig med læreren i centrum, til den mere opløste skole hvor eleverne arbejder mere i projektgrupper og lærerens rolle bliver mere som vejleder.

Tidens pædagogiske og læringsmæssige trends omsat til rum

Som arkitekt går man ind og aflæser, lytter og omsætter skolens læringsmål, visioner og ønsker til rumligheder der kan understøtte det ønskede. Noget af det vi har arbejdet meget med de sidste mange år, er det med de sociale rum - fra individ til fællesskab. Den tankegang er i høj grad afledt af den moderne og mere flydende skole, der tog sit afsæt for 10-15 år siden med SKUB projekterne og efterfølgende skolereformens heldagsskole. Heldagsskolen stiller nogle andre og nye krav til skolen når den skal danne rammen om børnenes dag i langt flere timer.

Den moderne skoles flydende rum

Da eleverne er længere tid på skolen og undervisningen foregår mere projektorienteret, stiller det helt andre rumlige og indretningsmæssige krav. Når en skole skal kunne det hele, rumme det hele - fra det

store rum til at samle alle årgange, til den lille niche hvor man kan putte og fordybe sig alene eller med bedsteveninden. Der skal altid være et sted man kan søge hen, et sted hvor man ikke føler sig eksponeret, et sted at føle sig tryk. Sådan har det måske altid været, men behovet for at kunne trække sig og ikke mindst have forskellige rumlige muligheder til at kunne løse opgaverne, er der kommet langt større behov for. Eleverne arbejder i stigende grad i grupper, så man splitter ret hurtigt op fra det mere traditionelle klasseværelse og søger ud i andre af skolens mellemrum og zoner, hvor man finder sig godt til rette i, for at arbejde.

Rummenes intension og brug er ikke altid den samme

Nogle af de mest populære rumligheder, er de små nicher, kroge og arbejdsituationer. Ungerne har det bedst med at sidde i mindre afskærmet grupper. Den erfaring har helt sikkert gjort, at vi i de sidste projekter, som Katrinedalskolen og Grøndalsvænge skole, har haft fokus på lille- og mellem skala. Måske har ungerne nu et større behov for at kunne få ro ind i mellem. De er sammen fra kl.8 til kl.15 og derefter i SFO/KKFO. Derfor er det vigtigt, vi hele tiden arbejder med, og giver dem mulighed for at kunne "stikke af" og samtidig høre til. Vi forsøger jo hele tiden at arbejde med en dobbeltudnyttelse, eller vende tingene på hoved, men det er klart at der ind imellem sker noget helt andet når man ser rummene og møbler i brug - I hvert nyt projekt tager vi erfaringerne med os og bruger ofte

rundvisninger og projektmateriale fra tidligere, når vi sidder med bygherren i en indledende fase og skal finde ud af hvordan vi kommer i gang.

Et bud på fremtidens skole

Inden vi er færdige med én skole, er vi jo oppe i vores hoveder allerede i gang med at tænke hvad man kan næste gang, hvordan man kan videreudvikle lige netop det eller det. Så nej, vi sidder aldrig med følelsen af at NU kan der ikke udvikles mere. Tværtimod - er det jo sjovt at være med til at skubbe til alle de opfattelser man selv og resten af en projektgruppe har og hele tiden udvikle!

Jeg tror at vi vil se endnu flere bud på forskellige møbleringer - eller anderledes rumlige muligheder for at kunne arbejde i forskellige størrelse grupper. Det traditionelle klasseværelse ofte "bare" til at samle eleverne til de kollektive beskeder - hvad skal I arbejde med/ undersøge i dag... Herefter diffunderer de ud i mindre grupper og finder lige netop det sted der passer til dem, der hvor de kan finde ro til at kaste sig over arbejdet. Denne læringsform kombineret med elevernes behov for selv at kunne bestemme, tror jeg vil komme til at afspejle sig.

På Katrinedal udskoling har vi netop arbejdet med at eleverne skifter klasselokale hver 3 måned. Det har de været vildt glade for og en af dem fortalte helt høj "at det var et boost at komme ind i et nyt rum og skulle sidde på en helt ny måde, med en ny udsigt, andet lys og tema." Det bliver man glad for.

RUMMELIGHED

MØDER PÅ TVÆRS/
Katrinedal skole//Foto Torben Eskerod

FORBINDELSER/
Katrinedals skole//Foto Torben Eskerod

FORDYBELSE/
Katrinedal Skole//Foto Torben Eskerod

TEMA 3/ SKOLENS RUM

Skolen skal være rummelig overfor de mange forskellige børn og deres læringsstile. Og den skal også rumme børn med særlige behov, de skal inkluderes både fysisk og mentalt. Mange skoler og undervisere arbejder på at finde ud af hvordan det skal foregå, og hvad det stiller af krav til skolens rum.

RUMMELIGHED OG INKLUSION

Forskellige elever, mange behov- nye slags rum

Ro og fokus

Det er en bred gruppe af børn med særlige behov, der er blevet inkluderet i den almindelige skole de sidste år. Mange inklusionsbørn har svært ved at finde ro i den almindelige skoledag. De bliver hurtigt forstyrret, bliver urolige og mister fokus. Så kræver de lærerens fokus og den samlede undervisning bliver forstyrret. Inklusionsbørnene har brug for at være en del af klassens fællesskab, at være synlige for læreren, men samtidig ikke blive visuelt forstyrrede.

Det differentierede undervisningsrum

Det traditionelle klasseværelse er skabt til børn, der alle modtager undervisning på samme kanal. I sin klassiske form giver rummet ikke mulighed for at

differentiere undervisningen, højst for at sende nogen udenfor døren.

Det mere differentierede undervisningsrum, hvor rummets kanter bugter sig ud og ind i indhak og fordybelsesnicher, vinduesbænke eller sofaer har større mulighed for at byde på forskellige valgmuligheder. Her kan et uroligt barn sidde for sig selv i fordybelsesnichen med ryggen mod klassen og dermed finde ro og fred for en stund. Eller to børn kan sidde sammen i den akustisk dæmpende sofa og læse for hinanden, uden at forstyrre resten af klassen. Det kan de gøre uden at forlade fællesskabet og lærerens blik. Derudover kan særlig indretning med skærmpdeling eller tunge beroligende tæpper

være værktøjer der kan tages i brug for at give ro og grounding til urolige elever.

Handlerum

Ligesom klasseværelset kan tilbyde handlerum for den enkelte lærer, kan skolens andre rumlige faciliteter give handlerum for andre typer undervisning eller samvær. For nogen børn er det vigtigt kropsligt at være i bevægelse mens de løser opgaver, for andre gælder det om at kunne snakke højt med sig selv, for at forstå hvad man lærer. Hvert af disse børn vil forstyrre i klassen, men med flere rumlige valgmuligheder kan de hver finde deres sted.

LÆRERNES RUM

UNDERVISNING/
Skolen i Sydhavnen//Foto Torben Eskerod

LÆRERFORBEREDELSE/
UCC-Carlsberg//samarb. Statens Kunstfond///
Foto Torben Petersen

FORDYBELSE/
Skolen i Sydhavnen//Foto Torben Eskerod

TEMA 3/ SKOLENS RUM

RUM TIL LÆRERENE/ MEDARBEJDERNE

Lærernes hverdag er under forandring. Fra skolereform og længere dage på skolen til teamsamarbejde og inklusionsbørn. Med store ambitioner om at afprøve nye didaktiske metoder og afsøge potentialerne i andre undervisningsformer. Skolen er en arbejdsplads for rigtig mange og de forskellige opgaver og situationer kræver nye typer af rum og steder, der kan understøtte lærere og medarbejdes arbejde.

RUM TIL UNDERVISNING

De fysiske omgivelser kan være et meget vigtigt redskab for den enkelte lærer. Skal jeg samle børnene omkring mig i en cirkel, eller skal de sendes ud og lave gruppearbejde.

Hvordan kan jeg inkludere de elever, der har svært ved at koncentrere sig? Er det eleverne, der bor i klasseværelset? Eller er det læreren, der har sit eget lokale og tager i mod eleverne? Når der introduceres nye lokaler eller indretning til brug for undervisningen, kræver det omstilling og tilvænning fra lærernes side, for at lære de rumlige muligheder at kende, så de kan blive et aktivt redskab.

Vores erfaring siger, at det tager ca. et halvt år at få indarbejdet nye vaner og blive fortrolig med mulighederne, så der skal et langt træk til, for at få nye rum og indretning rigtig i spil.

FORDYBELSE OG FORBEREDELSE

Med lange dage på skolen har lærere og medarbejdere brug for steder til fordybelse, forberedelse og afslapning. Både alene og sammen med kolleger. En god måde at tilgodese alle behov er at indrette områder zoneopdelt til individuel fordybelse, faglige sparring og det sociale frirum. Gerne så de enkelte zoner hænger visuelt sammen, men er akustisk opdelte. Ligesom eleverne gerne vil have adgang til differentierede rumligheder og møbler, har lærere og medarbejdere også brug for flere valgmuligheder: fra et stillerum til fortrolige samtaler, til en individuel arbejdsplads eller en akustisk dæmpet niche til læsning eller afslapning, over højborde hvor man lige kan planlægge et forløb, eller en sofa man kan synke ned i med en kop kaffe. Alle har ikke de samme behov, og det viser sig ofte at forskellige personer får en forkærlighed for at bruge forskellige steder.

DET KOLLEGIALE RUM

Men lige så vigtigt det er at få fred og ro, lige så afgørende er det, at alle føler sig som del af et kollegialt fællesskab. I undervisningen er mange lærere og medarbejdere meget alene, og derfor skal pauserne mellem undervisning understøtte social kontakt. Det tilfældige møde, hvor man lige veksler et par ord på vej til kaffemaskinen, understøtter følelsen af at høre til. Og det gør, at man senere nemmere kan tage kontakt, hvis der er behov for det.

Lærernes dagligdag skal koreograferes som en naturlig del af planlægningen af skolen, så de mødes og nemt "støder" ind i hinanden, men også så de ikke forstyrrer hinanden, når de har brug for fred og ro.

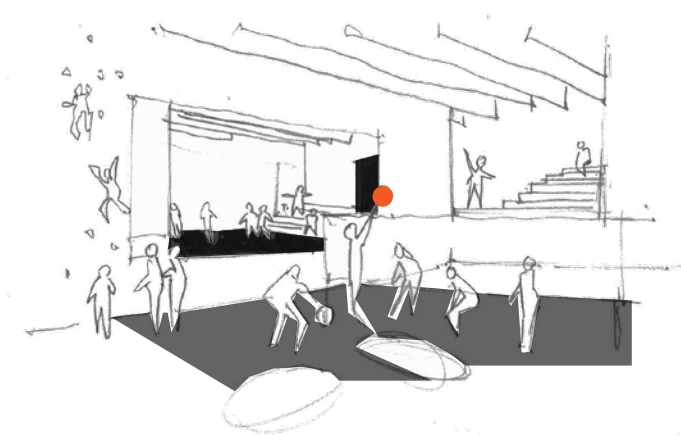
RUM TIL BEVÆGELSE

- POTENTIALER
- Bevægelse ind i undervisningen
 - Tag ikke den nemme vej
 - Bevægelse larmer, husk akustik
 - Uderum tæt på
 - Gør bevægelse sjov

SKOLEN I SYDHAVNEN/
Foto Torben Eskerød

TEMA 3/ SKOLENS RUM

Skolereformen har for alvor sat fokus på bevægelse som en del af børnenes hverdag. Både i undervisningstiden og i fritiden. Særligt de større børn bliver mere og mere inaktive, med dårligere helbred og stigende vægt til følge. Men hvordan kan skolen understøtte bevægelse og hvad betyder de fysiske omgivelser?

RUM TIL BEVÆGELSE

Heldagsskolen kræver bevægelse

Undervisning i bevægelse

Der har traditionelt været et skel mellem undervisning og bevægelse. Undervisningen er foregået stillesiddende, og bevægelse har været associeret med fritid og leg. Men hvorfor ikke hoppe 7-tabellen eller danse en engelsk sang? Det kræver naturligvis, at de fysiske omgivelser gør det muligt at integrere bevægelse i den daglige undervisning i alle fag. For at kunne gøre det, er det vigtigt, at der ud over klasseværelset er andre rum eller steder hvor undervisningen kan foregå helt eller delvis.

Mange skoler har mange mellemrum og gange, som enkelt kunne aktiveres og blive områder for bevægelse og fysisk udfoldelse, som supplement til fællesområder, idrætshaller, tumlesale og multirum.

Når børn er i bevægelse larmer de mere, så ekstra akustisk dæmpning er næsten altid påkrævet. Den nemmeste vej til bevægelse er at gå en omvej. Så skoler skal planlægges og tænkes, så det ikke bliver alt for nemt at komme fra A til B. Ind med trapper og ud med elevatorer. Hvis trapperne bliver synlige og inviterende, bliver de den naturlige måde at komme rundt på skolen på.

Uderum

Skolens uderum er en meget vigtig del af skolen. Den traditionelle skolegård er der også de seneste år kommet drøn på med fokus på at gøre områderne mere inspirerende for bevægelse og aktive lege. Skellet mellem sport og leg bliver nedbrudt, så nogle af

de børn, der ikke dyrker sport, alligevel får bevæget sig i frikvarterne.

Udeområderne skal helst være så nemt tilgængelige som muligt, så eleverne er i visuel kontakt med dem, og derved inspireres til at komme i gang. Ved at placere udeområder på skolens tage, som på Sydhavns skolen, får alle undervisningsområder direkte adgang til et uderum.

Hver etages terrasse med uderum er koblet til terrassen nedenunder, helt ned til grundniveau. Skolen får derved 50% mere udeareal og en den lange vej op af terrasser og trapper giver en masse ekstra bevægelse med i købet.

KIRSEBÆRHAVEN SKOLE/
Foto Lisa Als Klein

»
Fra den første idé om en ny skole, til den står klar til indflytning er en længerevarende proces. Der skal tænkes, der skal tegnes, der skal bygges. Men spring ikke de indledende faser over, for det er heri visionen for den rigtige skole fundes, som sikrer et vellykket byggeri!

HOLDNING- den visionære proces

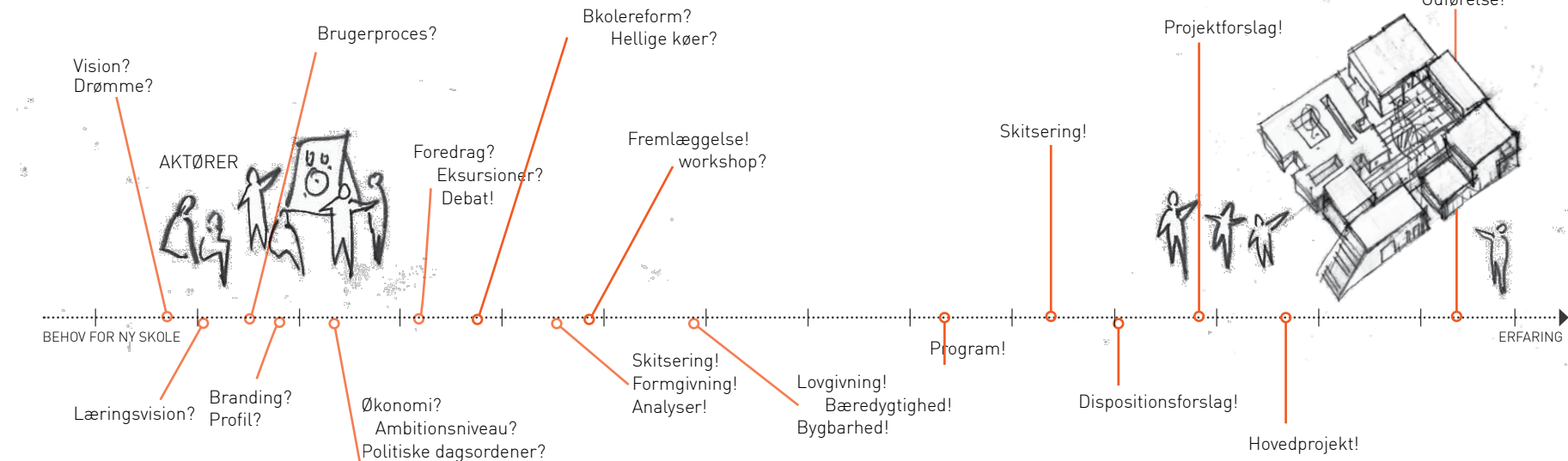
Enhver ny, om-og tilbygning af en skole må starte med de implicerede parter HOLDNING til den nye skole. En vision om hvad skolens rolle er i samfundet og kvarteret både fysisk og mentalt. Skal skolen være med til at nedbryde sociale skel eller styrke integration? Hvordan ser vi læring og dannelse koblet og hvilke didaktiske principper skal vi arbejde efter? Hvilken omstilling forventer vi af lærerne, og hvor langt vil vi skubbe dem? Hvad er holdningen til drift, bæredygtighed og m2 udnyttelse? Med en klar fælles forankret holdning til disse og andre spørgsmål, har alle de involverede et fælles pejlemærke og det bliver muligt at vælge og prioritere ressourcerne. Den visionære proces, hvor alle parter er med og får ejerskab, er en meget vigtig start på enhver byggeopgave.

VIDEN- det gennemarbejdede projekt

Med afsæt i den overordnede holdning til skolen kan man dykke ned i de enkelte emner og søge VIDEN. Hvordan kan de fysiske rum understøtte inklusion og hvilke erfaringer er der fra andre skoler? Hvordan sikrer vi godt indeklima og minimerer sygedage? Kan flere skoler deles om faglokaler og kan færre lokaler dække vores behov? Kan skolens udearealer bruges af kvarteret... og hvad betyder det for driften? Et godt vidensbaseret forarbejde sikrer, at vigtige beslutninger ikke træffes på mavefornemmelser eller er enkeltpersoners kæpheste. Den indhentede viden omsættes til konkrete forslag og tegninger, et gennemarbejdet projekt, som giver sikkerhed for, at visionerne også kan blive til velfungerende løsninger i hverdagen.

HANDLING- det konkrete byggeri

Byggeri kræver HANDLING. Når først projektet er sat i gang, og håndværkere og entreprenører er på banen, så går det slag i slag. Så mens det står på, er det vigtigt, at skolens ledere og andre beslutningstagere husker alle parter på de fælles mål og hvorfor man valgte sådan omkring den nye skole. Særligt hvis nye folk bliver en del af processen, skal "historien" gentages og de nye skal have ejerskab til det byggeri, der er på vej. Det konkrete byggeri er det alle venter på, men mens man venter, skal skole og lærere igang med at forberede sig på, hvordan de vil bruge de nye rammer og øve sig i de nye undervisningsformer, de skal i gang med. For uanset hvor godt byggeriet er, viser det først sin værdi når lærere og elever får visionerne til at leve.

JJW ARKITEKTER/ FINSSENSVEJ 78//2000 FREDERIKSBERG/// TEL (+45) 3324 0909
ARKITEKTER@JJW.DK
WWW.JJW.DK

Hovedstade
Hovedstade
Hovedstade

